

AMAÇ, YAPI VE YÖNETİM SÜREÇLERİ AÇISINDAN KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ EĞİTİM SİSTEMİ

Ar. Gör. Kasım KARAKÜTÜK*

1. GİRİŞ

Resmi adı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)'dir. Yönetim biçimi, Tek Meclisli (Yasama Meclisi, 50), çok partili cumhuriyet olan KKTC'nin Devlet Başkanı Cumhurbaşkanı, Hükümet Başkanı Başbakan, Başkenti Lefkoşa, resmi dili Türkçe, para birimi Türk Lirası (TL) (1 ABD : 683 TL, 1986)'dır. KKTC'nin resmi dini yoktur. Yüzölçümü 3355 km², önemli şehirleri Lefkoşa, Gazimagosa, Girne ve Güzelyurt'tur¹. 13 Şubat 1975'te kurulan Kıbrıs Türk Federe Devleti, 15 Kasım 1983'te KKTC olarak bağımsızlığını ilân etmiştir. KKTC'nin Anayasası 7 Mayıs 1985'te yürürlüğe girmiştir^{2,3}.

1986 yılında nüfusu 162676 olan KKTC'nde nüfus yoğunluğu 49' dur. Yüzde 49'u erkek, yüzde 51'i kadın olan ülke nüfusunun yüzde 47'si kentte, yüzde 53'ü kırdaki oturmaktadır. 1985'te etnik bileşiminin yüzde 98,7'si Türk'tür⁴. 1987 yılında geliri 103,1 milyar TL, gideri 45,8 milyar TL'dir⁵. 1985 yılında kişi başına düşen ulusal gelir 1 498 ABD \$'ıdır⁶.

Bugün Kıbrıs Adasında iki devlet bulunmaktadır. Toprakların üçte ikisini oluşturan güney bölümü Kıbrıs Cumhuriyeti'nin (Türkiye'de resmi adı Kıbrıs Rum Yönetimi) denetimi altındadır. Kıbrıs Cumhuriyeti uluslararası alanda adanın tümünü temsil eden devlet olarak tanınır.

* Eğitim Yönetimi ve Planlaması Bölümü.

1 *AnaBritannica Dünya Ülkeleri* 1987. İstanbul: Ana Yayıncılık ve Sanat Ürünlerini Pazarlama A.Ş. 1987, s. 122.

2 *AnaBritannica* 1986 *Karşılaştırmalı Ulusal İstatistikler*. İstanbul: Ana Yayıncılık ve Sanat Ürünlerini Pazarlama A.Ş. 1986, s. 6.

3 *AnaBritannica Genel Kültür Ansiklopedisi*. Cilt 13, İstanbul, 1989, s. 242.

4 *AnaBritannica*. *Ön. Ver.* 1987. s. 122.

5 *Aynı.* s. 122.

6 *Aynı.* s. 122.

Nüfusu 554 000 (1987), yüzölçümü 5 896 km², Başkenti Levkosia (Lefkoşa)'dır. Türkiye'nin Temmuz 1974 teki askeri müdahalesinden bu yana, federal bir devletin oluşturulması amacıyla iki toplum arasında sürdürülen görüşmeler bugüne değin sonuç vermemiştir⁷.

KKTC'nde 1986 yılında 6 yaşın üzerindeki nüfusun % 97'si okur-yazardır⁸. Rum kesiminde 15 yaşın üzerindeki nüfusun okur-yazarlık oranı % 93'tür⁹.

Rum kesiminde altı yıllık ilköğrenim zorunlu ve parasızdır. Türk kesiminde, ilk ve ortaöğretim kurumları yanında Doğu Akdeniz Üniversitesi de vardır. Pek çok Kıbrıslı öğrenci yükseköğrenimini İngiltere, ABD, Yunanistan ve Türkiye'deki üniversitelerde sürdürmektedir. Adanın bütününde sağlık hizmetlerinin düzeyi genel olarak yüksektir¹⁰.

2. KKTC EĞİTİM SİSTEMİNİN AMAÇ VE POLİTİKALARI

11 Haziran 1986 tarih ve 51 sayılı KKTC Resmi Gazetesinde yayımlanan KKTC Milli Eğitim Yasası, 1973 tarih ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunumuz esas alınarak hazırlanmıştır.

2.1. Milli Eğitimin Temel İlkeleri

KKTC Milli Eğitiminin Temel İlkeleri şunlardır:^{11,12}

1. Genellik ve Eşitlik (madde 6),
2. Toplumun Gereksinimleri ve Bireyin Yetenekleri (madde 7),
3. Yöneltilme, Yetiştirme ve Başarı (madde 8),
4. Zorunlu Eğitim ve Öğrenim Hakkı (madde 9),
5. Fırsat ve Olanak Eşitliği (madde 10),
6. Süreklilik (madde 11),
7. Her Yerde Eğitim (madde 12),
8. Karma Eğitim (madde 13),

7 AnaBritannica. *Ön. Ver.* 1989. s. 242.

8 AnaBritannica. *Ön. Ver.* 1987. s. 122.

9 AnaBritannica. *Ön. Ver.* 1989, s. 243.

10 *Aynı.* s. 244.

11 KKTC Milli Eğitim Yasası. *KKTC Resmi Gazete.* Sayı 51, 11. 6. 1986.

12 Kuzey Kıbrısta eğitimin tarihsel gelişimi için bakınız, Hasan Cicioğlu. *AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*: 1983. Cilt 16, Sayı 2. Ankara: 1984, ss. 209—224.

9. Bilimsellik ve Çevresellik (madde 14),
10. Planlılık (madde 15),
11. Atatürk İlke ve Devrimleri ile Atatürk Milliyetçiliği (madde 16),
12. Ulusal Ahlak ve Kültürün Geliştirilmesi (madde 17),
13. Türk Dili ve Yabancı Dil ve Öğretimi (madde 18),
14. Laiklik ve Din Kültürü Eğitimi (madde 19),
15. Demokrasi Bilincinin Geliştirilmesi (madde 20),
16. Okul ile Ailenin İşbirliği (madde 21),
17. Uyumluluk (madde 22) (Türkiye'nin programları ile KKTC gereksinimlerine uygunluk),
18. Eğitim Etkinliklerinin Yürütülmesi (madde 23).

2.2. Eğitim Sisteminin Genel ve Özel Amaçları

2.2.1. Eğitim Sisteminin Genel Amaçları¹³

Kıbrıs Türk Milli eğitiminin genel amacı, Kıbrıs Türk toplumunun tüm bireylerini, aşağıdaki fıkralarda öngörülen esaslar çerçevesinde yetiştirmektir:

- 1- Atatürk ilke ve devrimleri ile yurttaşlar arasında bir fikir ve duygu ortaklığını amaçlayan, çağdaşlaşmayı hedefleyen ve Türk milletini milli bilince vardırarak Atatürk milliyetçiliğine, demokrasi, sosyal adalet ve hukukun üstünlüğü ilkelerine bağlı, bunları koruyan ve geliştiren yurttaşlar olarak yetiştirmek;
- 2- Kıbrıs Türk toplumunun, varolma mücadelesinin özünde yatan gerçekleri bilen, mücadele tarihinin bilincine varan ve bu mücadeleye inançla bağlanan, manevi ve kültürel değerlerini koruyan ve geliştiren, yurdunu ve toplumunu seven, Anayurdu Türkiye'ye, Türk ulusuna, öz yurduna, toplumuna ve ailesine güçlü bağlarla bağlı, yurduna, toplumuna, laik devletine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bu bilinç ve nitelikleri sürekli davranışa dönüştürebilen, barışçı ancak haklarını korumasını bilen yurttaşlar olarak yetiştirmek;
- 3- Beden, zihin, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı biçimde gelişmiş sağlam bir kişiliğe ve karaktere, bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insanı seven, insana ve insan haklarına saygılı, girişime değer veren, toplumuna karşı

¹³ KKTC Milli Eğitim Yasası, KKTC Resmi Gazete, Sayı 51, 11.6.1986, Madde 5.

sorumluluk duyan, her yönüyle gelişmiş, toplum ekonomisine katkıda bulunan, toplum çıkarlarını kendi çıkarlarının üstünde tutan ve kendi mutluluğunu toplumun refah ve mutluluğunda gören, toplumun varlığını ve devletini özenle koruyan, gelişmesine çalışan ve onu her türlü tehlikeye karşı savunan ve sonuna kadar direnen, cesur, kişilikli, yapıcı, yaratıcı ve verimli yurttaşlar olarak yetiştirmek;

- 4- İlgı ve yeteneklerini değerlendirmek ve ortaya çıkarıp geliştirmek suretiyle, gerekli bilgi ve becerilerle donatmak; onlara birlikte ve dayanışma ile iş görme alışkanlıklarını kazandırmak; onları bu yolla hayata hazırlamak ve onların, kendilerini ve ailelerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir mesleğe sahip olmalarını sağlamak; böylece, bir yandan yurtda refah ve mutluluğuna artırmak; diğer yandan, toplumsal birlik ve bütünlük içinde ekonomik; sosyal ve kültürel kalkınmayı destekleyip hızlandıran; toplumunu ve ulusunu, çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı yapmak isteyen ve bu istek doğrultusunda sürekli çaba gösteren yurttaşlar olarak yetiştirmek.

2.2.2. Eğitim Sisteminin Özel Amaçları

— Okulöncesi Eğitimin Amaç ve Görevleri¹⁴

Okulöncesi eğitimin amaç ve görevleri, Kıbrıs Türk milli eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak şunlardır:

- 1- Çocukların beden, zihin ve duygu yönlerinden gelişmesini, iyi alışkanlıklar ve yararlı beceriler kazanmasını sağlamak;
- 2- Çocukları her yönden ilköğretime hazırlamak;
- 3- Elverişsiz çevre ve aile koşullarından gelen çocuklara, uygun bir yetişme ortamı yaratmak;
- 4- Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak.

— İlköğretimin Amaç ve Görevleri¹⁵

İlköğretimin amaç ve görevleri, Kıbrıs Türk milli eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak şunlardır:

- 1- Öğrencilere, Atatürk ilke ve devrimleri ile Atatürk milliyetçiliğini ve toplumsal mücadelemizin kökeninde yatan gerçekleri öğretmek;

14 KKTC Milli Eğitim Yasası, madde 26.

15 Aynı, Madde 29.

- 2- Çocuklara, iyi ve yararlı birer yurttaş olarak yetişebilmeleri için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak;
- 3- Çocukları, ilgi ve yetenekleri yönünde yetiştirerek onları toplumsal yaşama ve üst öğrenime hazırlamak;
- 4- Çocukların estetik duygularını geliştirmek; onlara, doğruyu, güzeli ve iyiyi görebilme yeteneğini kazandırmak ve onlarda, birlikte hareket etme, işbirliği, yardımlaşma, arkadaşlık, insan sevgisi gibi üstün duyguları yaratmak.

— Ortaöğretimin Amaç ve Görevleri¹⁶

Ortaöğretimin amaç ve görevleri, Kıbrıs Türk milli eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak şunlardır:

- 1- Atatürk milliyetçiliği doğrultusunda sosyal ve kültürel bütünlüşmeyi sağlamak ve korumak;
- 2- Tüm öğrencilere ortaöğretim düzeyinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle, onlara kişi ve toplum sorunlarını tanıma, bunlara çözüm yolları arama ve toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırmak;
- 3- Öğrenciler, toplum ekonomisinin gereklerini de gözeterek çeşitli programlar çerçevesinde ilgi ve yeteneklerine göre geliştirerek yüksek öğretime veya hem mesleğe hem yüksek öğretime veya toplumsal yaşama ve iş alanlarına hazırlamak.

— Yükseköğretimin Amaç ve Görevleri¹⁷

Yüksek öğretimin amaç ve görevleri, Kıbrıs Türk milli eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak şunlardır:

- 1- Atatürk milliyetçiliği doğrultusunda sosyal ve kültürel bütünlüşmeyi sağlamak ve korumak;
- 2- Öğrencileri, ilgi ve yetenekleri ölçüsünde ve doğrultusunda yurdun ve toplumun en üst düzeyde ve çeşitli alanlardaki insangücü gereksinimlerine göre yetiştirmek;
- 3- Çeşitli düzeylerde ve özellikle toplumsal gereksinimlere uygun alanlarda bilimsel öğretim yapmak;

16 KKTC Milli Eğitim Yasası, Madde 33.

17 Aynı, Madde 38.

- 4- Yurdumuzu ilgilendirenler başta olmak üzere; sosyal, ekonomik, kültürel konularla, genel ve teknik eğitimle ilgili her türlü sorunu bilimsel yöntemlerle çözümlenmek için, bilimleri genişletip derinleştirici inceleme ve araştırmalarda bulunmak ve bu konuda kamuoyunu aydınlatıcı sözlü, yazılı ve benzeri yollarla yayınlar yapmak;
- 5- Yurdun kalkınma ve gelişmesini etkileyen sorunları çok yönlü bir biçimde ve bilimsel bir yaklaşımla öğretim, inceleme ve araştırma konusu yapmak; bulguları, sonuçları ve önerileri genelde toplumun ve özelde yasama ve yürütme organları ile sorunlardan etkilenen diğer toplum kesimlerinin yararlanmasına sunmak;
- 6- Yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmak.

— **Yaygın Eğitimin Amaç ve Görevleri**¹⁸

Yaygın eğitimin amaçları, Kıbrıs Türk milli eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak şunlardır:

- 1- Yurttaşlara okuma ve yazma öğretmek ve örgün eğitimden yararlanmamış olanlara eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim olanakları hazırlamak;
- 2- Yurttaşlara, çağın bilimsel, teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelerine uymalarını sağlayıcı eğitim olanakları hazırlamak;
- 3- Milli benliğimizi ve kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı ve benimsetici nitelikte eğitim yaparak Atatürk Milliyetçiliği doğrultusunda sosyal ve kültürel bütünlüğe katkıda bulunmak;
- 4- Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma, örgütlenme ve kendi toplumsal kaynaklarını koruyup geliştirme anlayış ve alışkanlıklarını kazandırmak;
- 5- Sağlıklı yaşama biçim ve yöntemlerini benimsetmek; boş zamanları iyi ve yararlı bir biçimde değerlendirme, beceri ve alışkanlıklarını kazandırmak;
- 6- Kısa süreli ve kademeli eğitim uygulayarak ekonomimizin gelişimi doğrultusunda, plan hedeflerine ve istihdam politikasına uygun meslekler edinmelerini sağlayıcı olanakları hazırlamak;
- 7- Çeşitli mesleklerde çalışmakta olanların hizmet içinde daha iyi yetişmeleri ve gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazanmak,

¹⁸ KKTC Milli Eğitim Yasası, Madde 46

3. KKTC EĞİTİM SİSTEMİNİN YAPISI

KKTC Milli Eğitim Sistemi, örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır¹⁹. Bu nedenle KKTC Eğitim Sisteminin yapısı; örgün eğitim (okul sistemi), yaygın eğitim ve eğitim yönetiminin yapısı olarak üç başlık altında incelenebilir. KKTC Okul Sisteminin Yapısı Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Okul Sisteminin Yapısı

	Okulöncesi	İlköğretim	Ortaöğretim				Yükseköğretim				
Yaşlar	5 6	7 8 9 10 11	12 13 14	15 16 17	18 19 20 21 22 23						
Kademe		1	2.	3	4						
Okul Tipleri	Anaokulu	İlkokul (Zorunlu)	Ortaokul	Genel Lise	Öğretmen Koleji						
				Mes. Tek. L. Teknik L. Meslek L. Diğer L.	Üniversite						

Kaynak: Milli Eğitim Yasası. KKTC Resmi Gazete. Sayı 51, 11.6.1986.

3.1. Örgün Eğitimin Yapısı

Örgün eğitim; okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimi kapsar²⁰.

3.1.1. Okulöncesi Eğitim

Okulöncesi eğitimin kapsamı şöyledir:²¹

- 1- Okulöncesi eğitim; ilköğretim yaşına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar.
2. Devlet eliyle yürütülecek okul öncesi eğitim bir veya iki yıl süreli olup okul öncesi eğitim çağ nüfusunun tümünü kapsayacak şekilde bir programa bağlı olarak yaygınlaştırılır.

Okulöncesi eğitimin kuruluşu da şöyledir:²²

- 1- Okulöncesi eğitim kurumları devlet okullarında ilkokullara bağlı anasınıfları halinde veya ilgili diğer öğretim kurumlarına

19 KKTC Milli Eğitim Yasası. Madde 24

20 Aynı. Madde 24.

21 Aynı. Madde 25.

22 Aynı. Madde 27.

bağlı uygulama sınıfları olarak açılabilceği gibi, ayrı anaokulları olarak da kurulabilirler.

- 2- Ayrı anaokullarına bağli anasınıfları ile uygulama sınıflarına o yılın 31 Aralık gününden önce dört veya beş yaşını tamamlayan çocuklar alınır.

1985 yılında KKTC'nde okulöncesi eğitimde 52 okul, 2050 öğrenci ve 76 öğretmen bulunmaktadır. Öğrenci / öğretmen oranı da 27'dir²³.

KKTC'nde okulöncesi eğitim isteğe bağlıdır.

3.1.2. İlköğretim

KKTC'nde eğitimde genellik ve eşitlik ilkesi uygulanmaktadır. Buna göre:²⁴

- 1- Her yurttaş, hiçbir ayırım gözetilmeksizin öğrenim ve eğitim hakkına sahiptir.
- 2- Eğitimde hiçbir kişiye, aileye veya zümreye ayrıcalık tanınmaz.

Eğitim ve öğretimin Türk dilinde yapılması esastır²⁵.

İlköğretim o yılın 31 Aralık gününden önce altı yaşını tamamlayan çocukların 11 yaşını tamamlayıncaya kadar süren eğitim ve öğretimlerini kapsar. Zorunlu ilköğretim çağı, çocuğun altı yaşını tamamladığı yılın Ağustos ayının son gününü izleyen öğretim yılı başında başlar²⁶.

KKTC'nde ilköğretimin kuruluşu şöyledir:²⁷

- 1- İlköğretim kurumları, bir veya iki yıllık anasınıflar ile beş yıllık ilkokullardan oluşur.
- 2- İlkokulun beşinci sınıfı bitirildiğinde, ilkokul diploması verilir.

İlköğretimi tamamlayan her öğrenci, ortaöğretime devam etme ve ortaöğretim olanaklarından ilgi ve yetenekleri ölçüsünde yararlanma hakkına sahiptir.²⁸

23 North Cyprus Almanack. London: 1987. s. 104.

24 KKTC Milli Eğitim Yasası. Madde 6.

25 Ayn. Madde 18.

26 Ayn. Madde 28.

27 Ayn. Madde 9.

28 Ayn. Madde 32.

1986-1987 öğretim yılında ilköğretimde 161 okul, 751 öğretmen, 20781 öğrenci bulunmaktadır. Aynı yıl öğrenci / öğretmen oranı da 28'dir.²⁹

İlköğretim 7-11 yaş grubunu kapsamakla birlikte, 6 yaşında da ilköğretime kabul edilebilmektedir.

3.1.3. Ortaöğretim

KKTC'nde ortaöğretim, ilköğretime dayalı en az altı yıl süreli eğitimin tümünü kapsamaktadır³⁰. Milli Eğitim Yasasında ortaöğretimin kuruluşu ile ilgili hükümler şunlardır:³¹

- 1- Ortaöğretim kurumları, 3 yıllık ortaokullar ile ortaokul üstü çeşitli programlar uygulayan ve ağırlık verdikleri program uyarınca adlandırılan genel liseler, meslek liseleri, teknik liseler ve diğer liselerden oluşur.
- 2- Ortaokullar, ayrı okullar halinde kurulabilecekleri gibi, bir liseye bağlı olarak da kurulabilirler.
- 3- Ortaöğretim kurumlarının süresi, altı yıldan az olmamak üzere uygulanan programın özelliğine göre Bakanlıkça saptanır.
- 4- Ortaokulu bitirenlere Ortaokul diploması, liseyi bitirenlere de bitirdikleri lisenin türüne uygun diploma verilir.

Yukarıdaki maddeden de anlaşıldığı gibi KKTC'nde ortaöğretim 3 yıllık ortaokul ile 3 yıllık liseler olmak üzere iki kademededen oluşmaktadır. Ortaokullar genel eğitim veren kurumlardır. Ortaöğretim kurumları da genel ve mesleki-teknik olmak üzere iki bölüme ayrılmaktadır.

1986-1987 öğretim yılında KKTC'nde genel öğretim veren 35 okulda, 706 öğretmen, 11103 öğrenci bulunmaktadır. Aynı öğretim yılında bu kesimdeki öğrenci / öğretmen oranı 16'dır. 1986-1987 öğretim yılında öğretim yapan 10 mesleki ve teknik ortaöğretim kurumunda da 192 öğretmen, 1748 öğrenci bulunmaktadır. Bu düzeydeki okullarda da öğrenci / öğretmen oranı 9'dur³². Genel ortaöğretim, ortaokul ve liselerde; mesleki ve teknik ortaöğretim de mesleki ve teknik okullar ve mesleki ve teknik liselerde yapılmaktadır.

29 *AnaBritannica*. Ön. Ver. 1987. s. 122.

30 *KKTC Milli Eğitim Yasası*. Madde 31.

31 *Aynı*. Madde 22.

32 *AnaBritannica*. Ön. Ver. 1987. s. 122.

1985-1986 öğretim yılında 20 ortaokulda 901 öğretmen, 7200 öğrenci; 11 lisede 3800 öğrenci bulunmaktadır. Aynı yıl 8 teknik lisede 255 öğretmen, 1500 öğrenci, 1 teknik ortaokulda 320 öğrenci, 6 kız teknik eğitim okulunda 57 öğretmen, 1700 öğrenci bulunmaktadır. Kadın Teknik Eğitim Merkezlerinin sayısı da 41'dir. Ayrıca yabancı dil (İngilizce) ile eğitim veren bir de Türk Maarif Koleji bulunmaktadır³³. Aynı öğretim yılında mesleki ve teknik eğitim veren okulların sayısı da şöyledir:³⁴ 3 Mesleki ve teknik lise, 2 Kız Meslek Lisesi, 3 Ticaret Lisesi, 1 Ortaokul.

Ortaokullar 12-14, liseler 15-17 yaş grubundaki nüfusu kabul etmektedir.

3.1.4. Yükseköğretim

KKTC'nde yükseköğretim, ortaöğretime dayalı en az iki yıllık yükseköğretim veren eğitimin tümünü kapsar³⁵.

KKTC'nde ortaöğrenimini başarı ile tamamlayan öğrenciler, yüksek öğrenim kurumlardan yararlanma hakkına sahiptirler³⁶.

Yükseköğretim paralıdır. Ancak, maddi olanakları elverişli olmayan, öğrencilerin öğrenim giderleri, devletçe karşılanır³⁷.

Yükseköğretimde öğretim ve programlar:³⁸

- 1- Öğretim programlarının hazırlanmasında yerel ihtiyaçlar ve sanayileşmiş ülkelerdeki tanınmış üniversitelerde öngörülen ilkeler dikkate alınır.
- 2- Ara insangücü yetiştirilmesine ilişkin programların dörtte biri endüstride uygulamalara yönelik olacak biçimde düzenlenir;
- 3- Programlar, yarıyıl esasına göre düzenlenir, ders ve sınav günleri toplamı her yarı yıl için seksen günden az olamaz; ancak yoğun yaz programları bu kuralın dışındadır.

33 *North Cyprus Almanack*. London: 1987, s. 105.

34 *Aynı*. s. 106.

35 *KKTC Milli Eğitim Yasası*. Madde 36.

36 *Aynı*. Madde 37.

37 *KKTC Milli Eğitim Yasası*. Madde 40.

38 Doğu Akdeniz Üniversitesi Kuruluş Yasası. *KKTC Resmi Gazete*. Sayı 51, 11.6.1986. Madde 28.

- 4- Üniversitede ihtiyaç duyulan alanlarda, ortaöğretime dayalı iki yıllık programlar da uygulanabilir.
- 5- Üniversitede örgün, açık ve yaygın öğretim yöntemleri ile her türlü eğitim-öğretim yapılabilir.

Öğretim dili:³⁹

Üniversitede öğretim dili İngilizcedir. Ancak Vakıf Yöneticiler Kurulunca belirlenecek meslek yüksek okullarında öğretim Türkçe yapılabilir.

Üniversiteye alınacak öğrenci sayısı, Devlet Planlama Örgütünün görüşü alınarak, Vakıf Yöneticiler Kurulunca belirlenir⁴⁰.

Üniversiteye öğrenci kabul koşulları:⁴¹

- 1- Lise veya dengi bir ortaöğretim kurumundan mezun olmak;
  - 2- Üniversite tarafından düzenlenen giriş sınavında başarılı olmak.
- Yapılacak İngilizce yeterlilik sınavını başaramadığı takdirde, bir öğretim yılı süreyle devam edeceği Hazırlık Okulunu başarı ile tamamlamış olmak gerekmektedir.

Genel olarak yükseköğretim 18-21 yaşlarındaki gençlerin eğitimini kapsar. KKTC'nde yükseköğretim, Doğu Akdeniz Üniversitesinde sunulmaktadır.

Doğu Akdeniz Üniversitesinin amacı şöyledir:⁴²

Üniversitenin kuruluş ve işlevindeki amaçları Kıbrıs Türk Milli eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda:

1. Başta Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin ihtiyaçlarını karşılamak üzere, uluslararası nitelikte ve çeşitli düzeyde orta-öğretime dayalı eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, üretim, yayın ve danışmanlık yapmak;
2. Kendi ihtisas gücü ve maddi kaynaklarını kullanarak, milli eğitim politikası ve kalkınma planlarının ilke ve hedefleri doğrultusunda, ülkenin ihtiyacı olan dallarda ve sayıda insan-gücü yetiştirmek;

³⁹ Doğu Akdeniz Üniversitesi Kuruluş Yasası. Madde 29.

⁴⁰ Aynı. Madde 30.

⁴¹ Aynı. Madde 31.

⁴² Aynı. Madde 32.

3. Türk halkının yaşam düzeyini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı bilim verilerini söz, yazı ve diğer araçlarla yaymak;
4. Halkın türlü alanlarda eğitilmesini, örgün, açık ve yaygın eğitimle sağlamak;
5. Ülkenin bilimsel, kültürel, sosyal ve ekonomik yönlerden ilerlemesini ve gelişmesini etkileyen sorunları ilgili kuruluşlarla işbirliği yaparak öğretim ve araştırma konusu yapmak; sonuçlarını halkın yararına sunmak; kamu kuruluşlarınca ve özel kuruluşlarca bir ücret karşılığı istenecek kalite kontrol ve diğer inceleme ve araştırmaları yapmak ve sonucunu bir rapor halinde ortaya koymak, yorumlar üretmek;
6. Eğitim teknoloji üretmek, geliştirmek, kullanmak ve yaymak; ve
7. Yüksek öğretimin uygulamalar yapılması ile ilgili eğitim-öğretim esaslarını geliştirmek; döner sermaye işletmeleri kurmak; verimli çalıştırmak ve bu faaliyetlerin geliştirilmesine ilişkin gerekli düzenlemeleri yapmaktır.

1986-1987 öğretim yılında Doğu Akdeniz Üniversitesinde 84 öğretim elemanı, 933 öğrenci bulunmaktadır. Ayrıca, Açıköğretim yapanların sayısı da 716'dır⁴³.

3.1.5. Yöneltilme

Yöneltilme, özellikle ortaokulda başlar ve yoğunluk kazanır. Yanılmaları önlemek ve muhtemel gelişmelere göre yeniden yöneltilmeyi sağlamak için, yöneltilme, liselerde de devam eder.⁴⁴

Yine Milli Eğitim Yasasında 8. madde yöneltilme, yetiştirme ve başarıyan başlığını taşımaktadır. Buna göre:⁴⁵

- 1- Bireyler bütün eğitimleri süresince, ilgi ve yetenekleri ölçüsünde ve doğrultusunda, çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek toplumun yetişmiş insangücü gereksinimleri gözetilerek yetiştirilirler.
- 2- Kıbrıs Türk milli eğitim sistemi ve sistemin gerektirdiği kurumlaşma ve örgütlenmeler, bu yöneltilmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir ve uygulamaya konur.

43 Ana Britannica. *Ön. Ver.* 1987. s. 122.

44 KKTC Milli Eğitim Yasası. Madde 35.

45 Yasası. Madde 8.

- 3- Yöneltilmede rehberlik hizmetlerinden; başarımın belirlenmesinde ise, objektif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden yararlanır.

KKTC eğitim sisteminde yöneltilmeyi sağlamada okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden de yararlanılmaktadır:⁴⁶

3.1.6. Öğretmen Yetiştirme

KKTC'nde öğretmen yetiştirme hem Milli Eğitim Yasasında, hem de Öğretmenler Yasasında hükme bağlanmıştır. KKTC Milli Eğitim Yasasının 57, 58, 59, 60, 61. maddeleri öğretmenler ile ilgilidir. Söz konusu yasanın 57. maddesi öğretmenlik mesleği başlığını taşımaktadır. Buna göre:⁴⁷

- 1- Öğretmenlik, devletin eğitim ve öğretim etkinliklerini yürüten ve eğitim ve öğretim kurumlarının yönetim görevlerini üstlenen özel bir uzmanlık mesleğidir.
- 2- Öğretmenlik mesleği, genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyonla kazanılır. Bu nitelikleri kazanabilmeleri için, görevleri hangi öğretim basamağında olursa olsun, öğretmenlerin yüksek öğrenim görmeleri esastır.
- 3- Öğretmenler; mesleki görevlerini, Kıbrıs Türk milli eğitiminin genel amaçları ile temel ilkelerine uygun olarak yürütmekle yükümlüdürler.
- 4- KKTC'de öğretmenlik mesleğini icra edecek olanların, Öğretmenler Yasasında öngörülen özel ve genel nitelikleri taşımaları gerekir. Bu nitelikleri taşıyıp öğretmenlik yapacak olanların, kayıtlarını Bakanlığa yaptırmaları koşuldur.

Uzman ve öğreticilerin görevlendirilmesi:⁴⁸

Öğretmen, Uzman, Eğitmen ve Öğretici ustalar, Örgün ve Yaygın eğitim kurumlarında ve hizmet-içi yetiştirme kurs, seminer ve konferanslarında; sözleşmeli olarak veya özel koşullarla da görevlendirilebilirler.

Öğretmenlerin hizmet içinde ve yurt dışında yetiştirilmeleri de öngörülmüştür.^{49,50}

3 Haziran 1985 tarih ve 52 sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Resmî Gazetesinde yayımlanarak yürürlüğe giren, Öğretmenler Yasasının amacı, öğretmenlerin hizmet koşullarını, niteliklerini, ödev, yetki

46 KKTC Milli Eğitim Yasası. Madde 50.

47 Aynı. Madde 57.

48 Aynı. Madde 58.

49 Aynı. Madde 60.

50 Aynı. Madde 61.

ve sorumluluklarını, aylık, ücret ve ödeneklerini, güvencelerini, atanmalarını, onaylanmalarını, sürekli veya emeklilik hakkı veren kadrolara yerleştirmelerini, yükselmelerini, yer değiştirmelerini, emeklilik disiplin ve özlük işlemlerini düzenlemektir⁵¹. Söz konusu Yasaya göre ilkökul öğretmenleri olarak atanacaklarda, aşağıdaki özel nitelikler aranır:⁵²

1. a. Öğretmen Koleji mezunu olmak veya,
b. İlkokullar için öğretmen yetiştiren ve Öğretmen Koleji'ne denkliği Bakanlar Kurulunca onaylanan bir öğretim kurumundan mezun olmak,
2. Özel ders öğretmeni olarak atanacaklarda ise, Öğretmen Kolejinin ilgili bölümünden veya Öğretmen Kolejinin ilgili bölümüne denkliği Bakanlar Kurulunca onaylanan bir eğitim veya öğretim kurumundan mezun olmak koşulu aranır.

Özel eğitim okulu öğretmeni olarak atanacakların, görev alacakları okulda, özel eğitime gereksinme duyan çocukların gereksinme duydukları eğitim türüne uygun olarak eğitilmelerini hedef alan herhangi bir üniversite veya yüksekokulun ilgili bölümünden mezun olması gerekir⁵³.

Orta, mesleki ve teknik öğretim okullarına öğretmen olarak atanacaklarda da aşağıda öngörülen özel nitelikler aranmaktadır:⁵⁴

1. Uygun konularda bir Üniversiteden mezun olmak, veya,
2. Ortaöğretim kurumlarında öğretmenlik yapma niteliğini kazandıran bir Yüksek Öğretim Kurumundan mezun olmak,
3. Mesleki ve teknik okullarda teknik öğretim görevlisi olarak atanabilmek için, Endüstri Meslek Lisesinin ilgili bölümünü bitirmiş olmak, veya aranan branşta kendini yeterli kılan kurs ve deneyim sahibi olmak.

Üniversitede akademik personel profesör, doçent, yardımcı doçentlerden oluşan öğretim üyeleri ile, öğretim görevlileri, öğretim görevli yardımcılarını ve öğretim yardımcılarından oluşmaktadır⁵⁵. Üniversitede öğretim üyeliği yapabilmeyen yolu akademik kariyerden geçmektedir.

3.1.7. Özel Öğretim

KKTC'nde eğitim, Devlet kurumları yanında, özel kesim kurumlarında da sunulmaktadır. Özel öğretim, Bakanlığın gözetim ve denetimi altındadır⁵⁶.

51 Öğretmenler Yasası. *KKTC Resmi Gazete* Sayı 52, 3.6.1986 Madde 4.

52 *Ayn.* Madde 16.

53 *Ayn.* Madde 17.

54 *Ayn.* Madde 26.

55 *Doğu Akdeniz Üniversitesi Kuruluş Yasası.* Madde 26.

56 *KKTC Milli Eğitim Yasası.* Madde 53.

3.1.8. Özel Eğitim

Özel eğitim, Bedenen veya zihnen özürlü olup özel bir eğitim ve öğrenime gereksinimi olan okul öncesi eğitim yaşına ulaşmış çocukların on sekiz yaşına kadar olan eğitimlerinin tümünü kapsar⁵⁷.

Özel eğitimden yararlanma hakkı⁵⁸

Özel eğitime gereksinen her öğrenci zorunlu eğitim çağında iken ilgi ve yeteneği oranında, zorunlu olarak özel eğitimden parasız veya parasız yatılı yararlanma hakkına sahiptir. Ancak, zorunlu eğitim yaşı dışında da özel eğitim görmek isteyenlere, gerekli eğitim olanığı devletçe ücretsiz sağlanır.

Özel eğitimin amaç ve görevleri, Kıbrıs Türk milli eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak şunlardır:⁵⁹

- 1- Atatürk ilke ve devrimleri ve Atatürk Milliyetçiliği ile belirlenen doğrultuda sosyal ve kültürel bütünleşmeyi sağlamak;
- 2- Özel eğitim gereksiniminde olan her öğrenciye ilgi ve yeteneklerini azamî derecede geliştirmek fırsat ve olanığı vermek;
- 3- Bu öğrencileri, kendilerine ve topluma yararlı yurttaşlar olarak yetiştirmek; gerektiğinde mesleki rehabilitasyonlarını sağlamak,

Özel eğitim kurumları; özel programlar uygulayan ayrı okullar halinde kurulur veya diğer okul bünyelerindeki özel sınıflardan veya gruplardan oluşur⁶⁰.

Özel eğitim kurumlarının çalışma koşulları Milli Eğitim Yasasının 52. maddesi ile hükme bağlanmıştır.⁶¹

3.1.9. Yurt Dışı Eğitim

Yurttaşların ülke dışında eğitim, öğrenim ve uzmanlık görmeleri ile ilgili hizmetlerin düzenlenmesinden Bakanlık sorumludur. Bakanlık bu sorumluluğunu ilgili kuruluşlarla işbirliği yaparak gerçekleştirir⁶².

57 *Ayni.* Madde 41.

58 *Ayni.* Madde 42.

59 *Ayni.* Madde 43.

60 *Ayni.* Madde 44.

61 *Ayni.* Madde 52.

62 *Ayni.* Madde 69.

3.2. Yaygın Eğitimin Yapısı

KKTC Milli Eğitim Yasasına göre yaygın eğitim; örgün eğitim dışındaki eğitim etkinliklerini kapsar.⁶³

- 1- Yaygın eğitim, örgün eğitim ile birlikte birbirlerini tamamlayacak, gerektiğinde aynı nitelikleri kazandıracak ve birbirinin olanaklarından karşılıklı olarak yararlanacak biçimde düzenlenir.
- 2- Yaygın eğitim, genel ve mesleki-teknik alanlarda olmak üzere iki temel bölümden oluşur ve bu bölümler birbirlerini destekleyici biçimde oluşturulur.⁶⁴

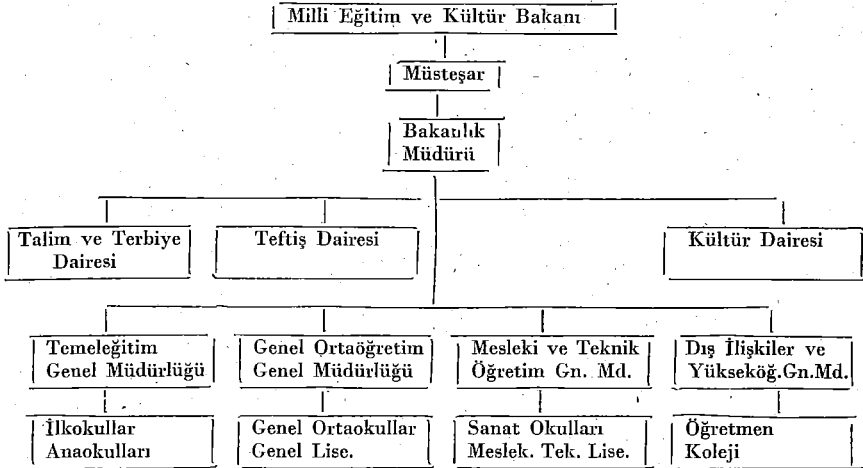
1985-1986 öğretim yılında 6 Pratik Kız Sanat Okulu, 3 Akşam Ticaret ve Dil Enstitüsü, yaygın eğitim hizmeti sunmaktadır. Aynı yıl köylü kadınlara yönelik 39 kurs, çeşitli merkezlerde açılmıştır.⁶⁵

3.3. Eğitim Sisteminin Yönetim Yapısı

KKTC'de eğitimin yönetiminden, Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı sorumludur. KKTC eğitim sisteminin yönetim yapısı Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI ÖRGÜT ŞEMASI

63 Aynı. Madde 24.

64 Aynı. Madde 47.

65 North Cyprus Almanack. London: 1987, s. 105.

KKTC'nde ilköğretimde, okulun yönetim işlerini Başöğretmen ve yardımcılarını yerine getirmektedir. Öğretmenler Yasasının 22. maddesine göre Başöğretmenin görevleri şunlardır: /

- 1- Başöğretmenler, başöğretmeni bulunmayan okullarda sorumlu öğretmenler ve tek öğretmenli okullarda da görevli öğretmenler, görevli buldukları okulların bağlı oldukları ilgili daire müdürlerine karşı sorumlu yöneticilerdirler.
- 2- Başöğretmenler ile sorumlu öğretmenlerin görev ve sorumlulukları şunlardır:
  - a. Görevli buldukları okulun yönetim işlerini yürütmek; ve resmi evrak, istatistik, kayıt ve defterlerin tutulmasını ve korunmasını sağlamak;
  - b. Yönetici olduğu okulda görev yapan öğretmenlerin ve diğer personelin yapacağı görev ve işlerin yürütülmesini sağlamak ve onlar hakkında sicil düzenlemek;
  - c. Eğitim ve öğretim etkinlikleri ile diğer okul etkinliklerini düzenlemek ve ders programlarının uygulanmasını sağlamak;
  - ç. Öğretmenlere, okutacakları sınıf veya dersleri belirlemek ve yürütecekleri okul etkinliklerini göstermek;
  - d. Görev yaptığı okulda uygulanan beslenme programının usulüne göre uygulanmasını sağlamak; gıda maddelerini korumak, bu amaçla gerekli kayıt ve defterleri tutmak; öğrenci velileri ile eşgüdüm içinde yemeklerin hazırlanmasını sağlamak ve uygulamayı denetlemek;
  - e. Görevini aksatan veya görevine gelmeyen öğretmenlerle diğer okul personelinin durumlarını izlemek ve bağlı buldukları daireye (müdürlüğe) bildirmek;
  - f. Eğitim, öğretim ve yönetim işleri ile ilgili değerlendirmelerde bulunmak, görüş ve önerilerini de içeren raporlar hazırlamak;
  - g. Okul ile öğrenci velileri arasında gerekli ilişkiyi kurmak, okul aile birliğinin çalışmalarına yardımcı olmak;
  - h. Görevli bulunduğu yerleşim yerinde ortaokul bulunmadığı takdirde, köy kadın kursunun yönetim işlerini de yürütmek;
  - ı. Görevli bulunduğu okulun her türlü bina, tesis ve demirbaşını korumak ve korunmasını sağlamak.
- 3- Başöğretmen "A" yardımcılarını ise, görev yaptıkları okulun Başöğretmenine karşı sorumludurlar. Okuldaki yönetim işlerinin gerektirdiği görev ve işlerin yapılmasında Başöğretmene yardımcı olurlar ve onun verdiği görev ve işleri yaparlar; Başöğretmenin yokluğunda ona vekâlet ederler.

KKTC'nde orta, mesleki ve teknik öğretim okullarında yönetim görevini müdür ve yardımcıları yapmaktadır. Öğretmenler Yasasının 31. maddesinde müdürün görevleri şöyle sıralanmıştır:

- 1- Orta, mesleki ve teknik öğretim kurumları ile pratik sanat okullarındaki müdürler, görev yaptıkları okulun bağlı bulunduğu daire müdürlüğüne karşı sorumlu yöneticisidirler.
- 2- Müdürlerin, bu Yasa ve yürürlükteki diğer yasa kurallarına bağlı olmak koşuluyla, Bakanlığın yönerilerine uygun olarak yürütmekle yükümlü oldukları görevleri şunlardır:
  - a. Müdürü olduğu okulun yönetim işlerini yürütmek; resmi evrak, istatistik, kayıt ve defterlerin tutulmasını ve korunmasını sağlamak;
  - b. Müdürü olduğu okulda görev yapan öğretmenlerin, kamu görevlilerinin ve işçilerin görevlerinin yerine getirilmesini sağlamak, gözetmek ve denetlemek ve onlar hakkında sicil düzenlemek;
  - c. Eğitim ve öğretim etkinlikleri ile diğer okul etkinliklerini düzenlemek, programlamak ve uygulanmasını sağlamak;
  - ç. Öğretmenlere, okutacakları sınıf ve dersleri belirlemek ve yürütecekleri diğer okul etkinliklerini göstermek;
  - d. Okulda görev yapan öğretmenler dışındaki diğer kamu görevlileri ile işçilerin yapacakları iş ve görevleri saptamak ve bu iş ve görevlerin yapılmasını sağlamak;
  - e. Müdür muavinlerinin yapacakları görev ve işleri saptamak; onlar arasında görev bölüşümü yapmak ve onların çalışmalarını izlemek ve denetlemek;
  - f. Müdürü bulunduğu okula bağlı öğrenci yurtlarının yönetsel ve mali işleri ile diğer işlerinin yürütülmesini sağlamak ve denetlemek,

KKTC'nde yükseköğretim Kuzey Kıbrıs Eğitim Vakfı tarafından gerçekleştirilmektedir. Yükseköğretim ve Kuzey Kıbrıs Eğitim Vakfı, 11 Haziran 1986 tarih ve 51 sayılı KKTC Resmi Gazetesinde yayımlanarak yürürlüğe giren Doğu Akdeniz Üniversitesi Kuruluş Yasasına bağlıdır. Bu Yasanın bazı maddeleri aşağıya alınmıştır.

Vakfın Kuruluşu ve Amacı

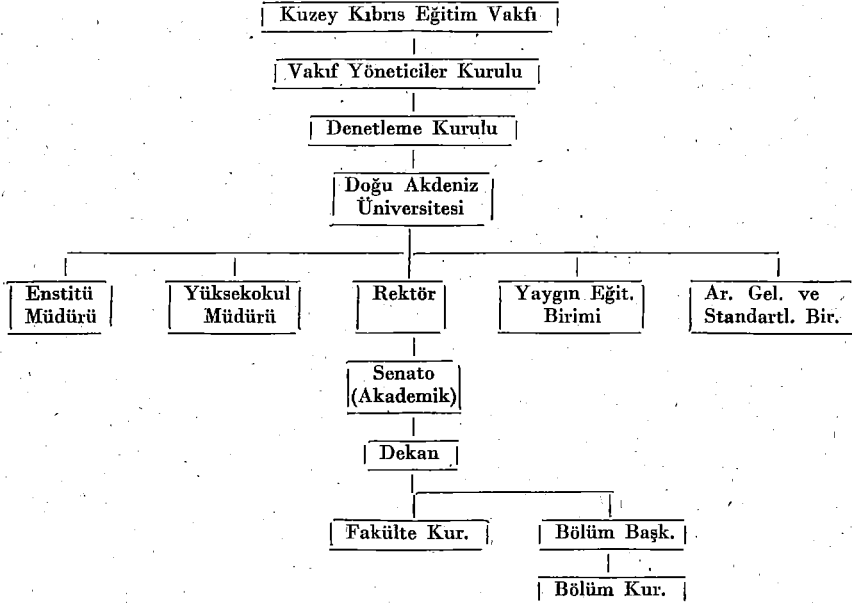
- 1- Bu Yasa ile tüzel kişiliğe ve bu Yasa çerçevesi içinde özerkliğe sahip olmak üzere "Kuzey Kıbrıs Eğitim Vakfı" adı ile bir vakıf kurulur.

- 2- Vakfın amacı; merkezi Kuzey Kıbrıs'ta olmak üzere, yüksek öğretime yönelik faaliyette bulunacak üniversite ve diğer yüksek öğretim kurumları açmak, bu kurumlara bağlı olarak araştırma ve uygulama birimleri oluşturmak ve Yasanın öngördüğü diğer amaçları gerçekleştirmektir (Madde 3).

Vakfın ve Üniversitenin Organları

- 1- Vakıf Yöneticiler Kurulu, Vakfın ve Üniversitenin en yüksek karar organıdır ve dokuz üyeden oluşur.

Şekil 3
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNDE YÜKSEKÖĞRETİMİN YÖNETİM YAPISI

Kaynak: Doğu Akdeniz Üniversitesi Kuruluş Yasası. KKTC Resmi Gazete. Sayı 51. 11.6.1986.

- 2- Vakıf Yöneticiler Kurulu Başkan ve Üyeleri, Bakanlar Kurulunun önerisi üzerine Cumhurbaşkanınca altı yıllık bir süre için atanırlar.
- 3- Süreleri biten üyelerin yeniden atanmaları mümkündür. Vakıf Yöneticiler Kurulunda boşalma vukubulduğunda atanan üye, yerine atandığı üyenin süresini tamamlar. Boşalan üyeliklere en geç bir ay içinde atama yapılır. Vakıf Yöneticiler Kurulu Başkan ve Üyelerinin görevleri, atanma koşullarına uygun olarak, yazılı gerekçe gösterilmek kaydı ile herhangi bir zamanda sona erdirilebilir (Madde 5).

Vakıf Yöneticiler Kurulu Üyeliklerinin Nitelikleri

Vakıf Yöneticiler Kurulu Üyeleri, eğitim-öğretim alanlarında, kurumların yönetim ve denetiminde, insan kaynaklarının veya yatırımların planlanmasında, hizmetiçi eğitimde veya sanayide işgücü standartları ve değerlendirmesi alanlarında başarı ile çalışarak deneyim kazanmış ve/veya bu alanlarda travay, tez ve raporlar hazırlamış başarılı kişiler arasından seçilir, (Mad.6).

Vakıf Yöneticiler Kurulunun Görev ve Yetkileri

- 1- Vakıf Yöneticiler Kurulu, Vakıf ile Üniversitenin ve onu oluşturan birimlerin en yüksek düzeyde karar organıdır.
- 2- Vakıf Yöneticiler Kurulu, karar ve itâ yetkisini uygun gördüğü ölçüde ve sürelerle Rektöre ve Rektörün önerisi ile Üniversiteyi oluşturan birimlerin yetkililerine devredebilir.
- 3- Vakıf Yöneticiler Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:
  - a- Üniversitenin yönetim, eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetleri ile ilgili tüzüklerini yapmak; üniversitedeki öğretim programlarının en üst düzeyde olmasını sağlamak ve bu amaçla ileri ülkelerdeki benzeri üniversitelerin fonksiyonlarıyla kıyaslamak ve farklılıkları saptamak suretiyle eğitimin kalitesini geliştirme yöntemlerini ortaya çıkarmak;
  - b- Üniversitenin öğrenim ücretleri, bağışlar ve diğer kaynaklardan sağlanan gelirlerini esas alarak yıllık bütçesini düzenlemek, bütçe yılı içinde fasıllar arasında aktarma yapılmasına karar vermek ve yıl sonunda kesin hesapları kabul etmek;
  - c- Üniversitenin yabancı ve uluslararası kuruluşlarla ilgili anlaşmaları yapmak ve onaylamak;
  - ç- Denetçilerin raporlarını incelemek ve görüşleri ile birlikte Cumhurbaşkanına ve Bakanlar Kuruluna sunmak;
  - d- Üniversite Rektörünce hazırlanan yıllık faaliyet raporunu müzakere etmek ve karara bağlamak;
  - e- Senatonun önerisi ile üniversite Rektörünü; Rektörün önerisi ile Fakülte Dekanları, Enstitü ve Yüksek okul müdürlerini atamak;
  - f- Rektörün önerisi ile Üniversitenin öğretim üyelerinin atamalarını veya yükselmelerini yapmak;
  - g. Eğitim Vakfına ve Üniversiteye yurt içinden ve dışından yapılacak her türlü taşınır ve taşınmaz hibe ve yardımları kabul etmek ve bunlar üzerinde tasarrufta bulunmak;

- ğ. Vakıf ve Üniversitenin araştırma ve geliştirme çalışmalarını etkili bir şekilde yürütmek üzere gerektiği sayıda sözleşmeli Danışman ve uzman istihdam etmek veya görevlendirmek;
- h. Üniversite için gerekmesi halinde dış ülkelerden yönetici ve öğretim üyeleri atamak; bunların ücretleri, görev süre ve şartlarını içeren sözleşme esaslarını saptamak;
- 1. Üniversite öğretim ücretlerinin yıllık toplamını, aylık asgari ücretin altı katını geçmemek kaydıyla saptamak.

Ancak, yabancı uyruklu öğrenciler için bu miktar yıllık ücretin beş katına kadar artırılabilir.

- i. Vakıf personeli ile Üniversitenin yönetsel ve akademik kadrolarını saptamak; bu kadrolara atanacak personelin özlük hakları, görev ve sorumlulukları, atama ve yükselmeleri ile disiplin işlemleri, yetkileri, hak ve yükümlülükleri, aylık ve ödeneklerini düzenlemek üzere tüzük yapmak;
  - j. Üniversitenin öğrenci ve öğretim üyelerinin daha üst düzeyde eğitim ve öğrenim görmelerini sağlamak için burs ve nakdi yardımda bulunmak;
  - k. Bu yasa gereklerine uygun olarak; kısa ve uzun vadeli planlarla, eğitim görecekt yabancı ve yerli öğrencilerin sayılarını ve yabancı öğrencileri cezbetmek ve onların gereksinimlerini karşılamak için gereken önlemleri saptamak;
  - l. Nicelik ve nitelik yönünden fakülte ve yüksek okulların kadrolarını saptamak;
  - m. Bina ve tesisleri eğitim-öğretim amaçları için hazır bulundurmak, araç ve gereklere sağlamak ve bu konularda gelişme planları hazırlatarak finansmanı için gerekli önlemleri almak;
  - n. Üniversitedeki iş ve görevleri sürekli olarak izlettirerek başarının ya da başarısızlığın nedenlerini ve gerekli önlemleri saptamak;
  - o. Mezun öğrencilerin, öngörülen düzeyde yetişip yetişmediklerini saptamak ve gerekli önlemleri almak amacıyla araştırma yaptırmak; ve
  - ö. Yabancı üniversitelerle işbirliği anlaşmaları yapmak,
- 4- Vakıf Yöneticiler Kurulu, mali konulardaki tüm görev ve yetkilerini, Bakanlar Kurulundan geçen bütçe esasları çerçevesinde kullanır. Bu çerçevede, Bütçe dışı harcama yapılamaz ve taahhüde girilemez. Tüm bütçe uygulamaları Sayıştay denetimine tabidir (Madde 7).

Denetleme Kurulu

- 1- Denetleme Kurulu, Bakanlar Kurulunun önerisi üzerine Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanınca üç yıl süreyle atanan bir başkan ve iki üyeden oluşur. Süresi biten üyelerin yeniden aranmaları mümkündür.
- 2- Denetleme Kurulu başkan ve üyeleri, eğitim-öğretim alanlarında, kurumların denetiminde ve bu denetimlerin belirli ölçülere göre yapılmasında, disiplin işlemlerinde, fon tahsislerinin verimli kullanımının sağlanmasında, mali denetim konularında, genel yönetim, hukuk, bütçe uygulamaları alanlarında, başarı ile hizmet vermiş kişiler arasında seçilir, (Madde 9).

Denetleme Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

- 1- Vakfın ve Üniversitenin akademik faaliyetleri dışındaki çalışmalarının bu Yasa ve bu Yasaya uygun olarak çıkarılacak tüzük ve yönetmelik kurallarına uygunluklarını ve yapılacak harcamaları bütçe ve bunun uygulama esasları gözünde tutularak denetlemek;
- 2- Eğitimle ilgili bakanlığın isteği üzerine Vakıf Yöneticiler Kurulunun işlemlerine giren tüm konularda inceleme ve araştırma yaparak raporlar hazırlamak ve Bakanlığa sunmak;
- 3- Vakfın amaçlarına ulaşma yönündeki çalışmalarını değerlendiren yıllık rapor hazırlamak; ve
- 4- Yıllık denetleme ve değerlendirme raporlarını, Cumhurbaşkanına, Başbakanına, eğitimle ilgili bakanlığa ve Yöneticiler Kurulu Başkanına sunmaktır (Madde 10).

Üniversitenin Organları

Üniversite; Rektörlük, Senato, Dekanlık, Fakülte Kurulu, Enstitü Müdürlüğü, Yüksek Okul Müdürlüğü, Bölüm Başkanlığı, Araştırma, Geliştirme ve Standartlaştırma birimi, Yaygın Eğitim birim ile Sekreterlik biriminden oluşur (Madde 11).

- 1- Rektörlük Üniversitenin yürütme organı olup bir Rektör ve iki Rektör Yardımcısından oluşur. Rektör, Üniversite tüzel kişiliğinin temsilcisidir.
- 2- Rektör, Senatonun önerisi ile Yöneticiler Kurulu tarafından üniversitenin içinden veya dışındaki üniversite profesörleri arasından beş yıllık süre için atanır.
- 3- Rektör, Vakıf Yöneticiler Kurulunun onayıyla öğretim üyeleri arasından kendisine iki yardımcı seçer. Yardımcılar Rektörün göstereceği biçimde ona yardım ederler ve gaybubetinde vekâlet ederler.

- 4- Üniversite içinden yapılan atamalarda süresi dolan Rektör yeneden bu göreve atanmadığı takdirde üniversitedeki eski görevine döner.
- 5- Rektör, görevi süresince kamu hizmeti ile ilgili hiçbir başka görev üstlenemez veya özel iş yapamaz. Seçimle iktisap edilen bir kamu hizmetine adaylığı kesinlik kazandığı tarihte istifa etmesi koşuldur. Ancak ülkenin yüksek yararları açısından gerekli olması halinde Rektör, Cumhurbaşkanlığı tarafından kamu niteliğindeki özel bir görevde, rektörlük vasfını kaybetmeden, geçici bir süre için doğrudan görevlendirilebilir.
- 6- Rektör, atama usulüne uygun olarak süresi tamamlanmadan da Yöneticiler Kurulunca yazılı gerekçe gösterilmek kaydı ile, görevden alınabilir (Madde 12).

Rektörün başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

- 1- Üniversitenin, Vakıf Yönetim Kurulunun kararları uyarınca bir bütün olarak kuruluş ve çalışma amaçlarını gerçekleştirmek için yönetme yetkisini kullanmak; Senatoya plan, program, rapor ve karar suretleri hazırlamak ve onaydan sonra uygulamak ve bu Yasa ile belirlenen görevlerini yerine getirmek;
- 2- Üniversite öğretim üyeleri ile diğer personeli denetlemek;
- 3- Üniversitenin kurum ve birimlerinin çalışma koşullarını, verimliliklerini, standartlarını, akademik ve yönetsel personelin etkinliğini izlemek, denetlemek, özlük dosyalarını tutturmak, iş tanımlarına göre iş değerlendirmelerinin yapılmasını sağlamak;
- 4- Senato ve gerektiğinde diğer üniversite kurallarına başkanlık etmek, üniversite kurullarının önerilerini inceleyerek karara bağlamak, üniversiteye bağlı kuruluşlar arasında düzenli çalışmayı sağlamak;
- 5- Her eğitim-öğretim yılı sonunda ve gerektiğinde üniversitenin eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayım faaliyetleri hakkında Yöneticiler Kuruluna bilgi vermek;
- 6- Senatonun görüş ve önerilerini aldıktan sonra Üniversitenin yatırım programlarını, bütçesini ve kadro ihtiyaçlarını hazırlayıp Yöneticiler Kuruluna sunmak;
- 7- Gerekli gördüğü hallerde Üniversiteyi oluşturan kuruluş ve birimlerde görevli öğretim elemanlarının ve diğer personelin bulunduğu hizmet sınıfı içinde görev yerlerini değiştirmek veya bunlara yeni görevler vermek;
- 8- Yöneticiler Kurulu toplantılarına oy kullanmamak kaydıyla katılmak; ve
- 9- Bu Yasa ile kendisine verilen diğer görevleri yapmak (Madde 13)

Senatonun Oluşumu ve Toplanma Şekilleri:

- 1- Senato, Rektörün başkanlığında, Rektör Yardımcıları, Dekanlar, Bölüm Başkanları, Üniversiteye bağlı Enstitü ve Yüksekokul Müdürlerinden, Profesörlerden Doçent ve Yardımcı Doçentlerin de kendi aralarından seçecekleri birer temsilcilerinden oluşur.
- 2- Senato, her eğitim-öğretim yarıyılı başında ve sonunda olmak üzere yılda en az dört defa ve Rektörün gerekli gördüğü hallerde toplanır.
- 3- Senato, üyelerinin üçte birinin imzalı dileği halinde de olağanüstü toplantıya çağrılabilir (Madde 14).

Senatonun Görevleri:

Senato, Üniversitenin akademik organı olup aşağıdaki görevleri yapar:

- 1- Vakıf Yöneticileri Kurulunun bu Yasada belirtilen görevleri çerçevesinde, Üniversitenin, eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayım faaliyetlerinin esaslarına ilişkin konularda, Rektörlükçe veya Senatoca oluşturulan çalışma grupları tarafından hazırlanan akademik plan-program, rapor ve diğer benzeri karar önerilerini görüşmek ve karar oluşturmak ve bu kararları Rektör eliyle Vakıf Yöneticiler Kurulunun onayına sunmak;
- 2- Vakıf Yöneticiler Kurulunun onayından geçip Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girecek olan Üniversite veya Üniversitenin birimleri ve kadrolar ile ilgili tüzük ve yönetmelikleri hazırlamak;
- 3- Üniversitenin yıllık eğitim-öğretim programını ve takvimini inceleyerek karara bağlamak;
- 4- Bir sınava bağlı olmayan fahri akademik unvanlar verilmesi konusunda Vakıf Yöneticiler Kuruluna öneride bulunmak;
- 5- Fakülte kurulları ile Üniversiteye bağlı Enstitü ve Yüksekokul kurullarının kararlarına yapılacak itirazları inceleyerek karara bağlamak; ve
- 6- Bu Yasa ile Rektörce kendisine verilen diğer görevleri yapmak (Madde 15).

Dekanın Atanması ve Görevden Alınması:

- 1- Dekan, fakültenin ve birimlerin yöneticisi ve temsilcisidir.
- 2- Dekan, Fakülte Kurulunun görüşleri de alınarak Rektörün üniversite içinden veya dışından önereceği adaylar arasından, Vakıf Yöneticiler Kurulunca üç yıllık süre için atanır.

- 3- Süresi biten Dekan yeniden atanabilir.
- 4- Dekan kendisine çalışmalarında yardımcı olmak üzere öğretim üyeleri arasından en çok üç yıl için bir kişiyi Dekan Yardımcısı olarak seçer.
- 5- Dekan, Rektörün yazılı gerekçesi üzerine, süresi tamamlanmadan, Vakıf Yöneticiler Kurulunca görevden alınabilir (madde 16).

Fakülte Kurulunun Oluşumu:

- 1- Fakülte Kurulu, Dekanın başkanlığında fakülteye bağlı Enstitü ve Yüksekokul müdürlerinden ve üç yıl için fakülteadaki profesörlerden aralarından seçecekleri iki; doçentler, yardımcı doçentler ile öğretim görevlilerinin kendi aralarında seçecekleri birer temsilciden oluşur.
- 2- Fakülte Kurulu normal olarak her yarıyıl başında ve sonunda olmak üzere yılda en az dört defa ve Dekanın gerekli gördüğü hallerde toplanır.
- 3- Fakülte Kurulu, Kurul üyelerinin üçte birinin imzalı dileği ile de olağanüstü toplantıya çağrılabilir (Madde 17).

Fakülte Kurulu akademik bir organ olup, görev ve yetkileri şunlardır:

- 1- Fakültenin, eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayım faaliyetlerinin planlanmasının, programa bağlanmasının ve uygulanmasının sağlanmasında Dekana görüş bildirmek, sunulan önerilere ilişkin karar oluşturmak;
- 2- Rektörlüğe sunulmak üzere fakültenin yatırım, program ve Bütçe Tasarısını hazırlamak;
- 3- Öğrencilerin kabulü ve okuldan çıkarılmaları ile eğitim-öğretim ve sınavlara ilişkin işlemler hakkında karar vermek;
- 4- Dekanın fakülte yönetimi ile ilgili getireceği konularda görüş bildirmek; ve
- 5- Bu yasa ile Dekanca kendisine verilen diğer görevleri yapmak (Madde 18).

Dekanın görev ve yetkileri şunlardır:

- 1- Fakülte kurullarına başkanlık etmek ve fakülte birimleri arasında düzenli çalışmayı sağlamak;
- 2- Her öğretim yarıyılı sonunda veya istendiğinde fakültenin genel durumu ve işleyişi hakkında Rektöre rapor vermek;

- 3- Fakültenin ödenek ve kadro ihtiyaçlarını gerekçesi ile birlikte Rektörlüğe bildirmek;
- 4- Fakülte birimleri ve her düzeydeki personel üzerinde genel gözetim ve denetim görevini yapmak; ve
- 5- Bu Yasa ile Rektörce kendisine verilen diğer görevleri yapmak (Madde 19)

Bölüm Kurumunun Oluşumu

- 1- Bölüm Kurulu, Bölüm Başkanının başkanlığında tüm bölümün öğretim elemanlarından oluşur.
- 2- Bölüm Kurulu her yarıyılta en az üç defa ve Bölüm Başkanının gerekli gördüğü hallerde toplanır.
- 3- Bölüm Kurulu, üyelerinin üçte birinin imzalı dileği ile olağanüstü toplantıya çağrılabilir. (Madde 20)

Bölüm Kurulunun Görevleri Şunlardır:

- 1- Bölümün eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve döner sermaye faaliyetlerinin saptanması ve bu faaliyetlerle ilgili esasların planlanması ve programa bağlanması hususlarında karar oluşturmak;
- 2- Bölümün yatırım ve bütçe tasarılarını hazırlamak;
- 3- Bölüm Başkanının bölümün yönetimi ile ilgili getireceği konularda görüş bildirmek; ve
- 4- Bu Yasa ile Bölüm Başkanınca kendisine verilen diğer görevleri yapmak (Madde 21)

Bölüm Başkanının Atanması ve Görevden Alınması

- 1- Bölüm Başkanı, fakültenin veya yüksekokulların eğitim öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama biriminin başkanıdır.
- 2- Bölüm başkanları fakülte dekanının önerisi ve Rektörün uygun görmesi halinde Bölüm Kurulunun görüşleri ile üç yıl için atanır.
- 3- Bölüm Başkanı olabilmek için en az Yardımcı Doçent olmak şarttır.
- 4- Süresi biten Bölüm Başkanı yeniden atanabilir.
- 5- Bölüm Başkanı süresi bitmeden atanmasındaki usule uygun olarak görevinden alınabilir (Madde 22).

Bölüm Başkanının görev ve yetkileri şunlardır:

- 1- Bölüm Kuruluna başkanlık etmek;
- 2- Eğitim-öğretim işlerini düzenlemek;
- 3- Bölüm ihtiyaçlarını saptamak ve Dekana duyurmak;
- 4- Bölümünde görevli personelin görevlerini en iyi şekilde yapmalarını sağlamak;
- 5- Diğer bölümlerle işbirliği yapmak; ve
- 6- Bu yasa ile Dekanca kendisine verilen diğer görevleri yapmak (Madde 23)

Enstitüler ve Yüksek Okulların Oluşumu ve Çalışma Esasları

- 1- Lisansüstü eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama yapan enstitüler ile yüksekokullar, Rektörlükçe görevlendirilen çalışma grubu raporlarının Senatoca görüşülüp değerlendirilmesinden sonra Devlet Planlama Örgütünün görüşü ve kalkınma Planları amaçları dikkate alınarak Vakıf Yöneticiler Kurulu kararı ile kurulurlar.

Vakıf Yöneticiler Kurulu bu konudaki kararlarını Bakanlar Kuruluna onaylattıktan sonra Vakıf Bütçesi çerçevesinde yürürlüğe koyar.

- 2- Enstitü ve Yüksekokullar, Senatoca hazırlanan tüzüklerin Vakıf Yöneticiler Kurulunca yürürlüğe konması ile yaratılan kurullar uyarınca çalışırlar (Madde 24).

4. KKTC EĞİTİM SİSTEMİNİN YÖNETİM SÜREÇLERİ

KKTC eğitim sistemine ilişkin yönetim süreçleri aşağıdaki alt başlıklarla açıklanabilir.

4.1. Karar Süreci

Eğitimin iyi yönetilmesi, eğitimle ilgili planların hazırlanması, kurulların oluşturulması, eğitim politikalarının belirlenmesi, kararların alınması, uygulanması ve denetlenmesini sağlayan en üst kuruluş Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığıdır.

KKTC Milli Eğitim Yasasının 69. maddesi "Eğitim ve Öğretim Alanındaki Görev ve Sorumluluk" başlığını taşımaktadır. Buna göre:

- 1- Eğitim ve öğretim hizmetlerinin devlet adına yürütülmesinden, gözetim ve denetiminden Bakanlık sorumludur. Bakanlık, bu görevlerini bünyesinde yapacağı örgütlenme ve kurumlaşma ile sağlar.

- 2- Kıbrıs Türk milli eğitiminin genel amaçları ile temel ilkelerine ve bu Yasaya aykırı hiçbir eğitim etkinliğinde bulunulamaz ve çağdaş bilim ve eğitim ilkelerine ve bu Yasaya aykırı hiçbir eğitim kurumu açılmaz.

Aynı yasanın 64. maddesinde de

Bakanlık kendisine bağlı eğitim öğretim kurumları için hazırlayacağı ve hazırlatacağı eğitim araç ve gereçlerini, gelişen eğitim teknolojisine, program ve yöntemlere uygun olarak sağlamak, seçmek, onaylamak, standartlaştırmak, yenilemek, kullanılma süreci ile ders kitabı fiyatlarını saptamak, paralı veya parasız olarak ilgililerin yararlanmasına sunmakla görevlidir.

denilmektedir.

Ancak, KKTC'nde öğretmenler sendikaya üye olabilmektedirler. Ayrıca, birden fazla öğretmen sendikası da kurulabilir. Bu durumda en çok üyesi olan sendika, öğretmenleri temsil etmektedir. Kararların alınmasında, öğretmenler sendikasının da etkisi olmaktadır.

4.2. Planlama Süreci

KKTC'nde planlı ekonomi politikası uygulanmaktadır. Bu nedenle beş yıllık kalkınma planı hazırlanmaktadır. Eğitim de bu planın bir parçası olarak kabul edilmektedir. KKTC Milli Eğitim Yasasının 7. maddesinde:

Milli Eğitim hizmeti, bireyin istek ve yeteneklerini gözeterek toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel gereksinimlerine uygun olarak ve bireyleri, kalkınma planları hedeflerine ulaşmada etkili olabilecekleri bilgi, yeterlilik ve becerilerle donatacak biçimde düzenlenir.

denilmektedir. Aynı yasanın 15. maddesi de "planlılık" ile ilgilidir. Bu madde aynen şöyledir.

- 1- Kıbrıs Türk millî eğitiminin gelişmesi, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak ve eğitim-insangücü-istihdam ilişkileri gözetilmek suretiyle, mesleki ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir. Bu yöndeki planlama ve gerçekleştirme çalışmaları Bakanlık ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve eşgüdüm içinde yürütülür.
- 2- Mesleklerin basamakları ve her basamağın unvan, yetki ve sorumlulukları mevzuata uygun olarak dikkate alınır ve her dere-

ce ve türdeki örgün ve yaygın mesleki ve teknik eğitim kurumlarının kuruluş ve programları, bu basamaklara uygun olarak planlanır ve düzenlenir. Bu kurumlardan çıkanların mesleklerinin ne olacağı bir tüzükle saptanır.

- 3- Eğitim kurumlarının geliştirilmesinde, çevresel özellik ve gereksinimler de gözetilir ve bu kurumların yer, personel, bina, tesis ve ekleri donatım, araç, gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlara göre optimal büyüklükte kurulması veya mevcutların bu esaslara göre yeniden düzenlenmesi ve verimli olarak işletilmesi sağlanır.

KKTC'nde ilk ve ortaöğretimin finansmanı Devletçe karşılanmaktadır. Yükseköğretim paralıdır. Ancak, yükseköğretimin paralı oluşu, Türkiye'deki gibidir; öğrenimin maliyeti tamamen öğrencilere ödetilmemekte, bu sembolik bir düzey olarak belirlenmektedir. Yükseköğretim Devletçe desteklenmektedir. KKTC'nde okul faaliyet gelirleri ile ilgili olarak, Milli Eğitim Yasasının 56. maddesinde şöyle denilmektedir:

Okul kantinlerinden ve okul bahçelerinden ve benzeri okul etkinlikleri sonucu elde edilen gelirler, Bakanlığın gözetim ve denetimi altında ilgili okul müdürlüklerince eğitim amaçları için kullanılabilir. Bu gelirlerin % 15'ini aşmayacak bir orana tekabül eden bir miktar Bakanlık emrinde tutulabilir ve eğitim hizmetlerinde yararlanabilir.

KKTC'nde, "Vakfın bütçesinde genel giderlerin karşılanmadığı durumlarda Bakanlar Kurulu kararıyla Devlet katkısı yapılır"⁶⁶ denilerek, yükseköğretimin finansmanının Devletçe desteklenmesi yasal hükme bağlanmıştır.

Doğu Akdeniz Üniversitesi Kuruluş Yasasının 33. ve 34. maddeleri de Eğitim Vakfının gelir kaynakları ile ilgilidir.

KKTC Büyükelçiliği verilerine göre, 1988 yılında bütçe 170 121 129 000 TL, eğitime ayrılan ödenek de 344 966 000 TL'dir. Eğitim bütçesi, toplam bütçenin %0 2'sidir.

4.3. Örgütlenme Süreci

KKTC'nde örgütlemenin Milli Eğitim Yasasının 68. maddesi ile Milli Eğitim Bakanlığınca yapılması hükme bağlanmıştır. Yine, aynı yasanın 62. maddesi de örgütlenme ile ilgilidir.

KKTC'nde öğretmenlerin atanmaları, onaylanmaları, sürekli ve emeklilik hakkı veren kadrolara yerleştirilmeleri, yükselmeleri, yer de-

⁶⁶ Doğu Akdeniz Üniversitesi Kuruluş Yasası, Madde 35.

ğıştırmeleri, görevden çekilmiş sayılma, görevden uzaklaştırılma veya göreve son verme dahil tüm disiplin işlemleri, Öğretmenler Yasası ve Kamu Hizmeti Komisyonu ve Dairesi Kurulu, Görev ve Çalışma Esasları Yasası kuralları çerçevesinde, Kamu Hizmeti Komisyonunca yerine getirilmesi hükme bağlanmıştır⁶⁷. Kamu Hizmeti Komisyonu, yukarıda belirtilen işlemleri yaparken, Bakanlığın görüşlerine başvurur. Ancak, bu işlemleri yaparken bağımsız hareket eder ve bakanlığın görüşlerine uymak zorunda değildir⁶⁸.

Ayrıca, Milli Eğitim Yasasının 67. maddesinde, okul bina ve tesislerinin bakım, onarım ve idamesi için bu bina ve tesislerde, öğretim görevlileri dışında, yeterli sayıda bekçi, hademe, sekreter ve diğer görevliler bulundurulacağı belirtilmektedir.

4.4. İletişim Süreci

KKTC'nde eğitimde iletişim ile ilgili olarak yazılı kaynaklardan bilgi elde edilememiştir.

4.5. Koordinasyon Süreci

KKTC'nde koordinasyonu Milli Eğitim Bakanlığı sağlamaktadır. Milli Eğitim Yasasının 48. maddesi "Programlama, İşbirliği ve Eşgüdüm" başlığını taşımaktadır. Buna göre:

Genel veya mesleki-teknik yaygın eğitim alanında görev alan diğer Bakanlıklar ile resmi kuruluşların çalışmaları arasındaki programlama ve eşgüdüm Bakanlıkça sağlanır. Yapılacak programlamada yetkili makam Bakanlıktır.

4.6. Denetleme ve Değerlendirme Süreci

KKTC'nde eğitimin denetimi ve değerlendirmesi, Milli Eğitim Bakanlığınca yapılmaktadır. Bu, Milli Eğitim Yasasının 12. maddesi ile güvence altına alınmıştır.

Eğitimle ilgili her türlü etkinlik, Kıbrıs Türk milli eğitiminin genel amaçlarına uygunluğu bakımından, Bakanlığın gözetim ve denetimine bağlıdır.

67 Öğretmenler Yasası, Madde 5.

68 Aynı, Madde 5.

KKTC Öğretmenler Yasasının 84-90. maddeleri öğretmenlerin disiplin kuralları; ödüllendirilmeleri ve cezalandırılmaları ile ilgili hükümleri kapsamaktadır. Buna göre öğretmenlere verilecek cezalar uyarma, kınama, kademe ilerlemesini durdurma, geçici olarak görevden çıkarma, öğretmenlik ve kamu görevlerinden çıkarma cezası biçimindedir. Öğretmenlere disiplin cezasını Kamu Hizmeti Komisyonu vermektedir. Bu Komisyonla ilgili hükümler örgütlenme sürecinde belirtildiği gibi Öğretmenler Yasasının 5. maddesinde yer almaktadır.

KKTC'nde denetim, müfettişlerce yerine getirilmektedir. Öğretmenler Yasasının 25. maddesinde belirtildiği üzere, müfettişler ders teftişi, genel teftiş veya yönetsel teftiş yapan bakanlık görevlisidir⁶⁹.

---

⁶⁹ Bu çalışmanın hazırlanmasında, KKTC Büyükelçiliği Kültür Ateşesi Yardımcısı ve Öğrenci Müfettişlerinden Mustafa Müezzinoğlu ve Türkay Sungurtekin ile de görüşülmüştür.